

เรื่อง ชื่อเมืองกำแพงเพชร ที่คนกำแพงเพชรไม่เคยรู้

รายละเอียด

ชื่อบ้านนามเมือง "กำแพงเพชร" เรื่องสำคัญที่คนกำแพงเพชรส่วนใหญ่ไม่รู้ ที่นำมาเล่าสู่กันฟัง

หากพูดถึงชื่อของเมืองกำแพงเพชร คนกำแพงเพชรและนักท่องเที่ยวทุกคน คงนึกออกแต่ชื่อ ชากังราว กันทั้งสิ้น แต่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่ปรากฏคำว่ากำแพงเพชร มีอยู่สองชื่อด้วยกัน แต่ในวันนี้จะกล่าวถึงชื่อ เมืองพชรบุรีศรีกำแพงเพชร เป็นลำดับแรก ซึ่งเป็นชื่อที่มีความไพเราะ และมีหลักฐานที่น่าสนใจ แต่ชาว

กำแพงเพชร น้อยคนนักที่จะเคยได้ยิน และรู้ถึงที่มา บางท่านอาจจะตกใจด้วยซ้ำว่า กำแพงเพชรมีชื่อเช่นนี้ด้วยหรือ

ชื่อ " พชรบุรีศรีกำแพงเพชร " นั้น ต้องกล่าวถึงจารึกวัดตาเถรซึ่งหนึ่ง หลักที่ ๔๖ ซึ่งค้นพบที่วัดศรีพิจิตร กิรติภักถาราม หรือเดิมชาวบ้านเรียกว่าวัดตาเถรซึ่งหนึ่ง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

โดยเนื้อหาโดยสังเขปของเรื่องราวที่จารึกของวัดตาเถรซึ่งหนึ่ง อักษรที่มีในจารึกเป็นอักษรขอม ภาษาไทย,บาลี ในส่วนภาษาบาลี เป็นคำกล่าววรมัสการพระรัตนตรัย และคำไหว้อาจารย์ ส่วนจารึกภาษาไทย ได้กล่าวถึงสมเด็จพระราชชนนีศรีธรรมราชมาดา และสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิบดี ราชโอรส ขึ้นเสวยราชย์ในนครศรีสัชนาลัยสุโขทัย ตลอดถึงการอาราธนาสมเด็จพระมหาศรีกิริติ จากพชรบุรีศรีกำแพงเพชร มาสร้าง “ศรีพิจิตร กิรติภักถาราม” และสมเด็จพระศรีธรรมราชมาดา ปฐมพระศรีมหาโพธิการ

กำหนดอายุข้อความจารึก บรรทัดที่ ๑๗ ระบุ จ.ศ. ๗๖๖ ซึ่งตรงกับ พ.ศ. ๑๙๔๗

สมเด็จพระศรีธรรมราชมาดาหรือ สมเด็จพระราชชนนีศรีธรรมราชมาตามหาดิลกัรตนราชนาถกรรโลง เป็นพระอัครมเหสีในพระยาธิไท ทั้งนี้ที่พระองค์ครองราชย์ร่วมกับพระราชโอรส อาจเป็นเพราะพระราชโอรสนั้นยังเยาว์พระชันษา พระองค์จึงต้องราชาภิเษกตนขึ้นดูแลบ้านเมือง ปฏิบัติพระราชกรณียกิจร่วมกับยุวกษัตริย์ และรักษาอำนาจทางการเมืองไว้ สมเด็จพระราชชนนีศรีธรรมราชมาดามีศรัทธาในพุทธศาสนา โดยทรงอาราธนาสมเด็จพระมหาศรีกิริติ จากพชรบุรีศรีกำแพงเพชร มาสร้างวัด “ศรีพิจิตรกิรติภักถาราม ” (หรือ วัดตาเถรซึ่งหนึ่ง) ณ เมืองสุโขทัย เมื่อปี พ.ศ. ๑๙๔๗ พระองค์และพระราชโอรส ทรงแต่งตั้งสมเด็จพระมหาศรีกิริติ จากพชรบุรีศรีกำแพงเพชร เป็นพระบรมครูดีโลกดิลกัรตนศีลคันธวันวาสิธรรมกิตติสังฆราชามหาสวามีเจ้า พระสังฆ-ปริณายก เป็นพระสังฆราชเจ้า ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๑๙๔๙ ซึ่งพระสังฆราชพระองค์นี้อาจมีความสัมพันธ์เป็นพี่น้องหรือเครือญาติของพระองค์ และอาจเป็นเครือญาติหรือบิดาของแม่พระพิลกพระราชชนนีในพระเจ้าดีโลกราชแห่งอาณาจักรล้านนาด้วย ดังปรากฏในจารึกวัดป่าแดง แผ่นที่ ๓ ความว่า

“...เมื่อศักราชได้ ๗๖๘ จอนักษัตริ เตือนอ้าย แรม ๑๐ คำ วันอาทิตย์ ๓๓ พระราชโองการเสด็จมหาธรรมราชาธิราชในพระพิหารสีมากระลาอุโบสถอันมีในทะเลฉางนั้นพอประถมยามดังนี้ เราตั้งพระบรมครูดีโลกดิลกัรตนศีลคันธวันวาสิธรรมกิตติสังฆราชามหาสวามีเจ้าเป็นสังฆปริณายกสิทธิแล ภิกษุสงฆ์ผู้ใดหนอธัญวาสิ แลกระทำบโชบธรรมไซ้ริ บางอำเภอบรมครูเป็นเจ้าหากสำเร็จเองเท่า อำเภอบรมครูปรญาปติอันใดไซ้ริ เรามีอาจจะละเมิดมิได้เลย...”

ย้อนกลับเข้ามาวิเคราะห์ เรื่องราวเหล่านี้เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับเมืองกำแพงเพชรอย่างไร จากการที่ สมเด็จพระราชชนนีศรีธรรมราชมาดาทรงมีความศรัทธาในพระพุทธรูปศาสนา ได้นิมนต์สมเด็จพระมหาศรีกิริติไปจากเมือง พชรบุรีศรีกำแพงเพชร ซึ่งหมายถึงเมืองกำแพงเพชรในปัจจุบัน เพื่อไปสร้างวัด “ศรีพิจิตรกิรติภักถาราม ” สะท้อนให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของพระพุทธรูปศาสนาในเมืองกำแพงเพชร รวมถึงองค์ความรู้ฝีมือเชิงช่างใน

การสร้างวัดที่กำแพงเพชรได้ติดไปกับสมเด็จพระมหาศรีกิติในการสร้างวัดแห่งนี้ด้วย

ดังจะเห็นได้จากการสร้างพระเจดีย์ของวัดศรีพิจิตรกิตติภยาราม มีความคล้ายคลึงกับเจดีย์ในเมืองกำแพงเพชร ซึ่งเจดีย์ศิลปะสกุลช่าง เมืองกำแพงเพชรนี้มีความพิเศษมหัศจรรย์อลังการ ในเรื่องการผสมผสานสถาปัตยกรรมของหลายอาณาจักร (จะเขียนเรื่องนี้ในโอกาสต่อไปครับ) และจารึกหลักนี้ยังได้กล่าวถึงชื่อเมืองกำแพงเพชร ในช่วงปีพุทธศักราช ๑๙๔๗ คือชื่อเมือง พชรบุรีศรีกำแพงเพชร นั่นเอง นับเป็นชื่อที่ไพเราะ ควรค่าแก่ความทรงจำชาวเมืองกำแพงเพชร

กำแพงเพชรบุรีศรีวิมาลาสน์ ชื่อเมืองกำแพงเพชรที่มีความไพเราะและมีความน่าสนใจอย่างยิ่ง ซึ่งชื่อนี้พบในจารึกหลักที่ ๓๘ กฎหมายลักษณะโจร หรืออาญาลักพา ซึ่งมีเนื้อหาที่น่าสนใจอย่างยิ่งสมควรอ่านไว้เป็นเครื่องประดับสติปัญญาครับ จารึกหลักที่ ๓๘นี้ จารึกลงบนแผ่นหินชนวน รูปใบเสมา จำนวนด้าน ๒ ด้าน ด้านที่ ๑ มี ๔๕ บรรทัด ด้านที่ ๒ มี ๕๔ บรรทัด

จารึกลักษณะลักพาโจร แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ตอน

ตอนแรกเป็นอารัมภกถา บอกเหตุที่พระเจ้าแผ่นดิน ทรงตราพระราชบัญญัติขึ้น

ตอนที่สองเป็นตัวบทมาตราต่าง ๆ ที่อธิบายลักษณะความผิดและโทษตามพระราชศาสตร์แต่ในวันนี้จะได้ยกนำบทความในตอนที่ ๑ อารัมภกถ มากล่าวเพราะชื่อของเมืองกำแพงเพชรปรากฏ ความว่า

วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๑๙๔๐ วันเพ็ญเดือน ๖ วันหนไทยตรงกับวันลงเม้า ลักคณาในผคุณี ในเพลาค่า สมเด็จพระพุทธมหาราชบรมราชาธิราชศรีบรมจักรพรรดิราช ผู้เสด็จขึ้นเสวยราชย์อภิรมย์สมดังพระราชมนธ (ความปรารถนา) ทดแทนพระราชบิดาในแดนพระบรมราชสีมานี้ อันเปรียบเสมือนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ (บรรทัดที่ ๑-๔)

พระองค์ท่านเสด็จไปประทับในกำแพงเพชรบุรีศรีวิมาลาสน์ พระอมด้วยพระราชศฤงคารบริวารพล และทหารทั้ง ๔ เหล่า โดยทางน้ำ พระยาพังกษตรสคานบุรีพระยาพังกษัตริย์ชนาลัยบุรี พระยาพังกษัตริย์มณฑลที่พระยาทานพังกษัตริย์ไทย และ(ชื่ออ่านไม่ได้) ผู้เป็นพระราชมาตุลละบพิตรมนตรีอุทิศตนเลี้ยงท่าน และเป็นเจ้าเมืองไตรดริงส์ พร้อมด้วยนักปราชญ์ราชกวีมีสกุลพรรณ นิ่งลงถวายอัญชลีพระบาท (บรรทัดที่ ๕-๑๐)

พระองค์เสด็จในพระที่นั่งตรีมุข ภายหลังเสวยสุขจากการทำพระองค์ให้บริสุทธิ์และทรงตั้งพิธีทางไสยศาสตร์แล้วไม่นาน พระองค์เสด็จออกพร้อมด้วยบุรีฝูงพาลและฝูงโลก (ข้าราชการบริวารฝ่ายในทั้งอ่อนและแก่) เพื่อจะให้คนในโลกนี้ยังทุกข์กังวล สัตว์ทั้งหลาย ทั้งหญิงชายและสมณพราหมณ์ (ได้ฟัง?) ได้พูดกันว่า ในอันที่พระองค์ท่านได้เสวยราชย์นั้น ทรงปรารถนาจักขัดเกลา (ทำให้บริสุทธิ์) พระราชสีมานี้ประดุจเดียวกับมนุษย์ธรรม (กฎหมายที่ปกครองมนุษย์)แบบอย่างพ่อขุนรามราช ที่ฝูงคนแสดงยศปรากฏสุขมาชั่วลูกหลานสูงสุดและมั่นคง เหตุฉะนั้นสมเด็จพระรามราชาธิราชจึงมีพระราชโองการอันยิ่งใหญ่ ให้ตราพระราชบัญญัติ ขึ้นบังคับใช้แก่ลูกขุนมูลदानบริวารไพร่ฟ้าทั้งหลาย ถ้วนทุกเมืองเล็กเมืองใหญ่ทั้งหลายในพระราชอาณาจักรนี้ไซ้ร้กลางเมือง

สุโขทัยอันเป็นประธานกิ่งแห่งเมืองทั้งหลาย เป็นต้นว่า เซลียง กำแพงเพชร พุ่งยั้ง ปากยม สองแคว และเมืองอื่น ดังนี้ (บรรทัดที่ ๑๐-๑๗)

ความสำคัญของเอกสาร

ในบรรดาจารึกสุโขทัย จารึกลักษณะลักพา/โจร ถือว่ามีความสำคัญเป็นพิเศษ เพราะโดยปกติแล้ว จารึกโบราณมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพระศาสนา เช่น การสร้างวัด หรือ การกัลปนา เป็นต้น จารึกลักษณะลักพา/โจร เป็นจารึกเพียงหลักเดียวของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่บันทึกด้วยทกภูหมายไว้ เนื้อความในจารึกเป็นบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดในลักษณะลักพาสิ่งของของคน หรือ โจรขโมยเข้าของต่างๆ เพราะฉะนั้น จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาระวัติศาสตร์กฎหมายไทยและประวัติศาสตร์สังคมไทยโบราณ

ศรีบรมจักรพรรดิราช หมายถึง สมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ ๓ พระราชสวามีสมเด็จพระอัครราชเทวีศรีจุฬาลักษณ์ ซึ่งมีพระราชประวัติกล่าวไว้ในจารึกวัดอโศการามและจารึกวัดบูรพาราม

และนี่คือเรื่องราวของชื่อเมืองกำแพงเพชรบุรีศรีวิมลานครที่ได้ยกย่องมาจากการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการ นักโบราณคดี และแอดมินได้นำเอาเนื้อหา จากการบรรยายประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของ ดร. วินัย พงศ์ศรีเพียรบรรยาย ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ (เสาร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๔)

ขอกุศลทั้งหลายจากการที่ได้เผยแพร่แชร์ความรู้เรื่องราวข้อมูลเหล่านี้ จงสำเร็จแก่ผู้แชร์ และขออุทิศให้ เทพยาอารักษ์ เสือเมือง ทรงเมืองหลักเมือง ดวงพระวิญญาน ดวงวิญญาน บรรพชนทุกดวงเทอญ

เรียบเรียง [#กิตติสุวรรณามังกร](#) [#ตะวัน#จดหมายเหตุกำแพงเพชร](#) [#ชื่อเมืองกำแพงเพชร](#) [#กำแพงเพชร](#) นายธัชชัย สีสวรรณ

คำสำคัญ : กำแพงเพชร, ประวัติ

ที่มา :

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=307233253168879&id=305461816679356&__tn__=K-R

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2019-08-16

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1186&code_db=61001&code_type=01